

Po zaznajomieniu się z powyższym protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 16 września 1991 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L.S.

Minister Spraw Zagranicznych: w z. *J. Byczewski*

290

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 25 maja 1993 r.

w sprawie wejścia w życie Protokołu sporządzonego w Pradze dnia 1 lipca 1991 r. o utracie mocy Układu o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej, podpisanego w Warszawie dnia 14 maja 1955 r., oraz Protokołu o przedłużeniu jego obowiązywania, podpisanego w Warszawie dnia 26 kwietnia 1985 r.

Podaje się niniejszym do wiadomości, że zgodnie z artykułem 4 Protokołu sporządzonego w Pradze dnia 1 lipca 1991 r. o utracie mocy Układu o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej oraz Protokołu o przedłużeniu jego obowiązywania, podpisanego w Warszawie dnia 26 kwietnia

1985 r., dokonane zostały przewidziane w tym artykule ratyfikacje i w związku z tym powyższy protokół wszedł w życie dnia 18 lutego 1993 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*

291

TRAKTAT

między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy,

sporządzony w Moskwie dnia 22 maja 1992 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 22 maja 1992 r. w Moskwie został sporządzony Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy w następującym brzmieniu:

TRAKTAT

między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy

Rzeczpospolita Polska i Federacja Rosyjska, nazywane dalej Stronami,

kierując się celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych,

potwierdzając zasady zawarte w Akcie Końcowym Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Paryskiej Karcie dla Nowej Europy oraz w pozostałych dokumentach Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, a także w innych dokumentach współpracy ogólnoeuropejskiej,

pragnąc wnieść wkład w budowę pokojowego ładu europejskiego opartego na samostanowieniu narodów, demokracji i sprawiedliwości, zapewnieniu praw i podstawowych swobód człowieka,

uwzględniając znaczenie stosunków polsko-rosyjskich dla całokształtu współpracy w Europie, w tym w regionie bałtyckim,

pragnąc rozwijać pozytywne wartości dziedzictwa stosunków między Polską a Rosją w celu budowania trwałego zrozumienia między narodami obu państw,

świadome tego, że przyjazne stosunki i współpraca dobrosąsiedzka służą interesom obu Stron,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Strony kształtują swoje stosunki w duchu przyjaźni, dobrosąsiedzkiego partnerstwa, równouprawnienia, zaufania i wzajemnego szacunku, opierając się na prymacie prawa międzynarodowego i na zasadach poszanowania suwerenności, nienaruszalności granic, integralności terytorialnej, nieingerencji w sprawy wewnętrzne oraz prawa narodów do decydowania o swoim losie.

Artykuł 2

Strony uznają za nienaruszalną istniejącą między nimi granicę i potwierdzają, że nie mają wobec siebie żadnych roszczeń terytorialnych, jak również nie będą występować z takimi roszczeniami w przyszłości.

Artykuł 3

1. Zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych Strony zobowiązują się rozwiązywać spory między nimi wyłącznie środkami pokojowymi i potwierdzają, że będą powstrzymać się od użycia siły lub groźby jej użycia w stosunkach wzajemnych.

2. Żadna ze Stron nie dopuści, aby z jej terytorium państwo trzecie lub państwa trzecie dokonały aktu agresji zbrojnej przeciwko drugiej Stronie.

3. Każda ze Stron gwarantuje, że działalność jej sił zbrojnych na jej terytorium będzie zgodna z Kartą Narodów Zjednoczonych, Aktem Końcowym Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Paryską Kartą dla Nowej Europy i innymi dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Artykuł 4

1. Stosownie do postanowień odpowiednich dokumentów Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie Strony będą współdziałać w celu utrzymania i umocnienia bezpieczeństwa na kontynencie europejskim.

2. Strony będą wprowadzać w życie uzgodnione ogólnoeuropejskie środki umacniania zaufania i bezpieczeństwa.

W razie potrzeby Strony uzgodnią dodatkowe środki tego rodzaju.

3. Strony poświęcą szczególną uwagę sprawom umocnienia bezpieczeństwa oraz środkom zaufania w rejonie Bałtyku.

Artykuł 5

1. Strony będą aktywnie wspierać proces rozbrojenia jądrowego, chemicznego i biologicznego. Strony uważają, że redukcja zbrojeń do stopnia wystarczającego do obrony oraz wykonywanie Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie będą prowadziły do utrwalenia stabilności i bezpieczeństwa w Europie.

2. Zgodnie z Układem o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej, Strony będą współdziałać na rzecz zapobiegania rozprzestrzenianiu tej broni w świecie, w szczególności w Europie Środkowej i Wschodniej.

3. Strony podejmą środki w celu zagwarantowania kontroli eksportu towarów i technologii, które służą celom pokojowym, lecz mogą być wykorzystywane do produkcji broni, o których mowa w ustępach 1 i 2.

4. Strony w razie potrzeby mogą układać swoje stosunki, w innych sprawach z dziedziny wojskowości, na podstawie odrębnych umów.

Artykuł 6

1. W przypadku powstania sporu lub sytuacji, które, zdaniem jednej ze Stron, mogą zagrażać lub zagrażają utrzymaniu pokoju międzynarodowego lub bezpieczeństwa albo naruszają pokój międzynarodowy lub bezpieczeństwo, w szczególności gdy taki spór lub sytuacja dotyczy bezpieczeństwa obu Stron, strony niezwłocznie przeprowadzą stosowne konsultacje w celu poszukiwania możliwych środków pokojowego uregulowania sporu lub powstałej sytuacji, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych.

2. W razie gdyby państwo trzecie lub państwa trzecie dokonały zbrojnej napaści na jedną ze Stron, druga Strona zobowiązuje się nie udzielać jakiegokolwiek pomocy i poparcia takiemu państwu lub państwom przez cały czas trwania konfliktu zbrojnego oraz będzie działać na rzecz uregulowania tego konfliktu zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych i dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Artykuł 7

1. Strony będą rozwijać regularne kontakty między ich organami władzy i administracji państwowej. Będą tworzyć sprzyjające warunki dla rozwoju współpracy międzyparlamentarnej.

2. Spotkania szefów państw i rządów będą odbywać się z reguły jeden raz w roku, a także w każdym przypadku, kiedy Strony uznają to za celowe.

3. Ministrowie spraw zagranicznych będą odbywać regularne konsultacje w sprawach będących przedmiotem zainteresowania obu Stron.

Artykuł 8

1. Strony będą sprzyjać rozwojowi wzajemnie korzystnej współpracy gospodarczej, w tym handlowej, opartej na zasadach rynkowych, i zapewnią dogodne warunki dla takiej współpracy, w tym ochrony inwestycji, technologii, praw patentowych i autorskich, oraz wprowadzą odpowiednie uregulowania prawne w zakresie przepływu przez granicę kapitałów, siły roboczej, towarów, usług i technologii.

2. Strony będą sprzyjać rozwojowi współpracy przedsiębiorstw państwowych i prywatnych oraz innych podmiotów gospodarczych.

3. Strony będą dokonywać wymiany doświadczeń oraz udzielać sobie pomocy w kształceniu kadr i innej pomocy w procesie budowania i doskonalenia gospodarki rynkowej.

4. Strony będą współpracować w dziedzinie nauki i techniki.

Artykuł 9

1. Strony będą współpracować na rzecz rozwoju wzajemnych i tranzytowych połączeń transportowych i związanej z nimi infrastruktury we wszystkich dziedzinach transportu, łącznie z transportem rurociągowym oraz liniami energetycznymi.

2. Strony będą podejmować działania na rzecz modernizacji i doskonalenia połączeń telekomunikacyjnych.

3. Strony będą sprzyjać współpracy w dziedzinie transportu i łączności, tak w Europie, jak i w innych częściach świata.

Artykuł 10

1. Strony będą sprzyjać ustanowieniu i rozwojowi bezpośrednich kontaktów i współpracy między regionami, jednostkami administracyjno-terytorialnymi i miastami Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej.

W tym celu Strony powołają wspólną Polsko-Rosyjską Komisję do spraw Współpracy Międzyregionalnej.

2. Strony będą współpracować w całym regionie ich wspólnej granicy i sprzyjać związkom północno-wschodnich województw Rzeczypospolitej Polskiej z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

Strony uregulują tę współpracę odrębnymi umowami.

3. Strony zwiększą liczbę przejść granicznych oraz usprawnią przeprowadzanie kontroli granicznej i celnej.

4. Strony będą sprzyjać rozwojowi kontaktów i wzajemnym podróżom obywateli mieszkających w rejonach przygranicznych.

Artykuł 11

1. Strony będą współpracować na płaszczyźnie dwustronnej i wielostronnej w celu zapewnienia trwałego bezpieczeństwa ekologicznego. Będą one dążyć do usunięcia zanieczyszczenia środowiska, w szczególności wód, powietrza, gleby i lasów, a także podejmować działania na rzecz ochrony fauny i flory. Będą one zapobiegać transgranicznym zanieczyszczeniom chemicznym, promieniotwórczym i innym, ograniczać i likwidować je, rozszerzać sferę produkcji ekologicznie czystej i przedsięwziąć inne skuteczne kroki służące ochronie przyrody, szczególnie w rejonach przygranicznych i na Morzu Bałtyckim.

2. Strony będą współdziałać i okazywać sobie wzajemną pomoc w celu zapobiegania i likwidacji zagrożeń ekologicznych oraz klęsk żywiołowych, zwłaszcza w rejonach przygranicznych. Będą one niezwłocznie informować się wzajemnie o takich zagrożeniach i klęskach lub o możliwości ich powstania.

3. Strony lub ich właściwe organy zawrą odrębne umowy dotyczące bezpieczeństwa i współpracy ekologicznej zgodnie ze standardami międzynarodowymi.

4. Strony będą uczestniczyć w tworzeniu skoordynowanej strategii współpracy w zakresie ochrony środowiska w Europie i na świecie.

Artykuł 12

1. Strony przywiązują duże znaczenie do współpracy w sferze humanitarnej.

2. Strony będą sprzyjać rozwojowi kontaktów między obywatelami obu Stron, współpracy między organizacjami społecznymi, partiami politycznymi, związkami zawodowymi, Kościołami, związkami wyznaniowymi oraz fundacjami, stowarzyszeniami naukowymi, twórczymi i innymi.

3. Strony będą udzielać poparcia rozwojowi kontaktów w dziedzinie sportu i turystyki.

4. Doceniając szczególną rolę młodego pokolenia w kształtowaniu stosunków między narodami, Strony stworzą możliwości wszechstronnej współpracy i wymiany młodzieżowej i w tym celu zawrą odpowiednie umowy.

Artykuł 13

1. W oparciu o bogate kulturalne dziedzictwo Polski i Rosji oraz ich wkład do cywilizacji europejskiej Strony będą sprzyjać rozwojowi wszechstronnej współpracy w dziedzinie kultury, nauki, oświaty i szkolnictwa wyższego na zasadach określonych w konwencjach UNESCO i dokumentach Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz na podstawie odpowiednich umów dwustronnych.

2. Strony będą podejmować działania na rzecz rozszerzenia różnorodnych form wymiany kulturalnej, a także sprzyjać bezpośredniej współpracy między instytucjami, stowarzyszeniami kulturalnymi oraz twórcami.

3. Strony będą współdziałać w celu ujawniania, zachowania i scalania, wprowadzania do obiegu kulturalnego i zapewnienia niezbędnej ochrony prawnej, materialnej i innej w odniesieniu do znajdujących się na ich terytoriach wartości, zabytków i obiektów, związanych z historycznym i kulturalnym dziedzictwem narodów drugiej Strony, a także będą umożliwiać dostęp do nich.

4. Zgodnie z międzynarodowymi standardami i porozumieniami, w szczególności zgodnie z dokumentem krakowskiego sympozjum Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w sprawie europejskiego dziedzictwa kulturalnego oraz dwustronnymi umowami, Strony będą sprzyjać pracom nad wzajemnym ujawnianiem i zwrotem dóbr kulturalnych i historycznych, w tym materiałów archiwalnych, które zaginęły, zostały bezprawnie wywiezione lub w inny nielegalny sposób znalazły się na terytorium drugiej Strony.

5. Na podstawie odrębnych umów Strony będą tworzyć korzystne warunki dla działalności istniejących i nowo tworzonych ośrodków informacji i kultury jednej Strony na terytorium drugiej Strony.

6. Strony będą sprzyjać tworzeniu warunków dla szerokiej wymiany informacji oraz dostępu do niej. W tym celu będą popierać współpracę między instytucjami masowej informacji, w tym prasy, radia i telewizji. Będą popierać także współdziałanie w zakresie wymiany i rozpowszechniania książek oraz przekazów audiowizualnych.

7. Strony będą sprzyjać rozwojowi bezpośredniej współpracy między szkołami i wyższymi uczelniami, a także między instytucjami naukowymi, w tym poprzez wymianę uczniów, studentów, doktorantów i stypendystów. Strony będą sprzyjać nauczaniu języka polskiego w Federacji Rosyjskiej oraz języka rosyjskiego i innych języków narodów Rosji w Polsce.

Artykuł 14

Strony będą popierać wszechstronną współpracę w dziedzinie ochrony zdrowia i higieny sanitarnej, w szczególności w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób cywilizacyjnych i zakaźnych.

Artykuł 15

Strony będą dążyć do ścisłej współpracy w dziedzinie pracy, ubezpieczeń oraz opieki społecznej. W tym celu zawrą odpowiednie umowy.

Artykuł 16

1. Strony będą kierować się powszechnie przyjętymi standardami międzynarodowymi, dotyczącymi gwarancji przestrzegania praw człowieka i praw mniejszości narodowych, zawartymi w szczególności w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowych Paktach Praw Człowieka oraz w dokumentach Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, przede wszystkim w dziedzinie ludzkiego wymiaru.

2. Strony uznają wolność wyznania za jedno z podstawowych praw człowieka i będą kierować się tą zasadą, gwarantując, zgodnie ze swoim ustawodawstwem, obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej pochodzącym z Rosji i obywatelom Federacji Rosyjskiej polskiego pochodzenia, niezależnie od ich narodowości i wyznania, prawo posiadania i swobodnego dostępu do obiektów i miejsc kultu religijnego, a także prawo do wychowania i edukacji religijnej.

3. Strony będą sprzyjać obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej pochodzącym z Rosji i obywatelom Federacji Rosyjskiej polskiego pochodzenia w zachowaniu i krzewieniu tożsamości etnicznej, własnej kultury oraz nauczaniu języka ojczystego na poziomie przedszkolnym i szkolnym.

Artykuł 17

1. Cmentarze, miejsca pochówku, pomniki i inne miejsca pamięci, będące przedmiotem czci i pamięci obywateli jednej ze Stron, zarówno wojskowe, jak i cywilne, znajdujące się obecnie lub urządzone, na podstawie wzajemnych porozumień, w przyszłości na terytorium drugiej Strony będą zachowane, utrzymywane i otoczone ochroną prawną, zgodnie z normami i standardami międzynarodowymi oraz zwyczajami narodowymi i religijnymi.

2. Obywatele jednej Strony będą mieli zapewniony dostęp do miejsc pochówku i pamięci rodaków, znajdujących się na terytorium drugiej Strony, a także zapewni się im możliwość opieki nad grobami i miejscami pamięci.

3. Strony będą współdziałać w ustalaniu i rejestracji miejsc pochówku obywateli jednej Strony na terytorium drugiej Strony, jak również dokonywać wymiany informacji o poległych i zaginionych bez wieści.

Artykuł 18

1. Na podstawie odrębnych umów Strony będą doskonalić współpracę w dziedzinie prawa, w tym pomoc prawną w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych.

2. Strony będą współpracować w zwalczaniu zorganizowanej przestępczości, terroryzmu w różnych jego formach i przejawach, w tym bezprawnych aktów wymierzonych przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej i lotnictwa cywilnego, nielegalnego handlu narkotykami i bronią, przemytu, w tym przemytu przedmiotów mających wartość kulturalną, historyczną i artystyczną, oraz w zwalczaniu nielegalnej imigracji. Współpraca Stron w tych dziedzinach będzie uregulowana w odrębnych umowach.

Artykuł 19

Postanowienia niniejszego traktatu nie naruszają praw i zobowiązań wynikających z dwustronnych i wielostronnych umów, zawartych przez każdą ze Stron z innymi państwami.

Artykuł 20

Niniejszy traktat będzie zarejestrowany w Sekretariacie Organizacji Narodów Zjednoczonych zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 21

1. Niniejszy traktat podlega ratyfikacji i wejdzie w życie w dniu wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, która nastąpi w Warszawie.

2. Niniejszy traktat zostaje zawarty na okres 15 lat. Ulega on automatycznemu przedłużeniu każdorazowo na okres pięcioletni, jeżeli żadna ze Stron nie zawiadomi drugiej Strony w drodze notyfikacji, na sześć miesięcy przed upły-

wem danego okresu, o zamiarze wypowiedzenia niniejszego traktatu.

Sporządzono w Moskwie, dnia 22 maja 1992 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i rosyjskim, przy czym obydwa teksty posiadają jednakową moc.

Za Rzeczpospolitą Polską
L. Wałęsa

Za Federację Rosyjską
B. N. Jelcyn

Po zapoznaniu się z powyższym traktatem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest on przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 24 listopada 1992 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L.S.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*

292**OŚWIADCZENIE RZĄDOWE**

z dnia 17 maja 1993 r.

w sprawie wejścia w życie Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy, sporządzonego w Moskwie dnia 22 maja 1992 r.

Podaje się niniejszym do wiadomości, że zgodnie z artykułem 21 ustęp 1 Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy, sporządzonego w Moskwie dnia 22 maja 1992 r., dokonana została w Warszawie dnia 8 maja

1993 r. wymiana dokumentów ratyfikacyjnych wymienionego traktatu.

Zgodnie z postanowieniem artykułu 21 ustęp 1 powyższego traktatu wszedł on w życie dnia 8 maja 1993 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*

293**OŚWIADCZENIE RZĄDOWE**

z dnia 20 maja 1993 r.

w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r.

Podaje się do wiadomości, że zgodnie z art. 14 Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 35, poz. 189, z 1977 r. Nr 36, poz. 157, z 1978 r. Nr 31, poz. 134, z 1981 r. Nr 32, poz. 180, z 1982 r. Nr 38, poz. 249, z 1986 r. Nr 14, poz. 81 oraz z 1990 r. Nr 84, poz. 490), weszły w życie

dnia 1 stycznia 1993 r. zmiany do załączników A i B do powyższej umowy.

Jednocześnie podaje się do wiadomości, że tekst zmian przechowywany jest w Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz w Ministerstwie Transportu i Gospodarki Morskiej.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*